

Köp av fastighet Byggnadsminnet Jo-Jonsvallen

Sammanfattning

Under våren 2022 har Bolaget Stora Enso skog kontaktat Bäckedals folkhögskola rörande en önskan om att sälja/överlåta den byggnadsminnesförklarade fäbodvallen Jo-jonsvallen på Västremmen (del av fastighet Älvros Kyrkby 6:6). Köpesumman föreslås vara 1 krona.

Bakgrunden är att bolaget inte längre har kompetens att ta hand om en sådan fastighet med byggnader ändå från 1600-talet. Bolaget vet dock om att Bäckedals folkhögskola har den kompetens i byggnadsvård och hantverk som krävs. Bäckedals folkhögskola har sedan många år ett samarbete med Stora Enso skog, bland annat gällande kurser i arkeologi med inventeringar av fornlämningar i skog och rekonstruktion av en äldre typ av liggmila för träkolsframställning etc.

Ett övertagande av fastigheten skulle kunna berika Bäckedals folkhögskolas verksamhet och skapa stora mervärden till skolans kurser i hantverk och byggnadsvård. Samtidigt innebär förvaltandet av ett byggnadsminne ett stort ansvar. För dem som vårdar ett byggnadsminne finns det dock möjlighet att årligen söka medel till kulturhistoriska miljöer från Länsstyrelsen. Vid ett övertagande av fastigheten tillkommer förutom köpesumman kostnad för lagfart och för del i vägunderhåll (samfällighet). Kostnader för avstyckning och fastighetsbildning står bolaget Stora Enso för.

Bilagor:

- Bilaga 1: Fotodokumentation på fastigheten
- Bilaga 2: Förslag på köpekontrakt
- Bilaga 3: Fastighetskarta
- Bilaga 4: Byggnadsminnesförklaring från 2001

Bakgrund och historik

Historiskt tillhörde Jo-jonsvallen Jon Jonsa i Älvros Kyrkby och ingick i ett flerfäbodsystem. Byggnadsbeståndet varierar i ålder från 1600-tal till 1800-tal. Vallen är en så kallad hemfäbod, som är ovanligt påkostad och omsorgsfullt byggd beträffande bygghantverk, husgruppering och byggnadstyper. Jo-jonsvallen har av Jämtlands läns museum bedömts tillhöra de mest skyddsvärda fäbodarna i länet. År 2001 förklarades Jo-jonsvallen för byggnadsminne av Länsstyrelsen. I Jämtlands län finns idag endast 4 fäbodor med den höga bevarandestatusen byggnadsminnesförklaring, dessa är: Jo-jonsvallen, Lillhärjåbygget, Myhrbodarna och Hackåsvallen.

Jo-jonsvallen ägs idag av Bolaget Stora Enso skog. Djur har inte funnits på vallen sedan 60-talet. Från 80-talet och fram till 2010-talet har fastigheten under perioder arrenderats ut till privatpersoner som nyttjat vallen som fritidshus.

Beskrivning av fastigheten

Fastigheten består idag av följande byggnader (delvis sammanbyggda):

1. Storstuga
2. Lillstuga och Slipbod
3. Kornlada
4. Lada och Portlider
5. Gethus
6. Fjös
7. Stall, dass och vedlider
8. Härbre
9. Tröskloge
10. Rökbastu

Under åren 1996-98 restaurerades delar av vallen med statsbidrag. Därefter har Lillstugan och del av Fjöset fått plåttak. Stora Enso har regelbundet röjt och klippt för att hålla gårdstunet öppet. Det föreligger alltjämt behov av renoveringar och byggnadsvårdsinsatser. Bl. a. behöver stugornas eldstäder restaurerades samt fler spåntak bytas ut till plåttak. Fastigheten är inte ansluten till elnätet eller till kommunalt vatten och avlopp.

Innebörd av att äga en fastighet med byggnadsminnesförklaring

Att äga och vårda ett byggnadsminne är ett stort ansvar. Fastighetsägaren är skyldig att underhålla byggnaderna så att dessa inte förfaller. Ett byggnadsminne ska hållas i sådant skick att byggnadsminnets utseende och karaktär inte förvanskas.

Tillstånd från Länsstyrelsen behövs för att:

- riva, flytta, bygga om eller bygga till
- göra ingrepp i eller ändra exteriören, t. ex. byta tak- och fasadmaterial.
- ändra planlösningen
- ändra eller göra ingrepp i stommen
- ändra färgsättning eller ytskikt
- ändra interiören eller den fasta inredningen
- göra ändringar inom byggnadsminnets skyddsområde

Länsstyrelsen förmedlar årligen bidrag till kulturhistoriska miljöer. De som äger eller förvaltar ett byggnadsminne kan således ansöka om bidrag för att vårda byggnadsminnet eller för att göra det mer tillgängligt. I dagsläget har Länsstyrelsen i Jämtlands län en pott på 8,5 mkr som årligen fördelas till förvaltande och bevarande av länets kulturhistoriska miljöer.

Utvecklingsmöjligheter för Bäckedals folkhögskola

Bäckedals folkhögskola ser stora fördelar för verksamheten om möjlighet ges att överta Jonsvallen. Sedan 80-talet har Bäckedal byggt upp en omfattande kompetens och stort kunnande kring hantverk, byggnadsvård och kulturhistoria. Bland skolans personal finns idag hantverkare inom en rad olika områden så som timring, smide, slöjd, garvning, tillskärning och vävning etc. Om Bäckedals folkhögskola ges tillgång till en värdefull

kulturhistorisk miljö som Jo-jonsvallen så skulle det innebära nya utvecklingsmöjligheter för skolans verksamhet. Jo-jonsvallen skulle kunna fungera som kursmiljö, uteklassrum, lägerplats, utflyktsmål och praktikplats för skolans kurser. Många byggnadsvårdsinsatser och renoveringar skulle kunna genomföras inom kursverksamheten. Genom Länsstyrelsens bidrag till kulturhistoriska miljöer finns även möjlighet att genomföra restaureringar i form av kortkurs i en fantastisk genuin miljö. Ytterligare en stor fördel är att Jo-jonsvallen ligger i Bäckedals närhet, endast 2,5 mil från skolan.

Kontaktperson Bäckedals folkhögskola:

Magnus Arreflod, rektor

Tel: 0762-001193

E-post: magnus.arreflod@regionjh.se

Kontaktperson Stora Enso skog:

Mikael Olsson, förvaltare på Stora Enso skog.

Tel: 070-206 37 38

E-post: mikael.pj.olsson@storaenso.com